

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.20.1.2023

Pan
Mirosław Wnorowski
Dyrektor
Okręgowego Urzędu Miar w Białymstoku
ul. Kopernika 89, 15-396 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/088 – Funkcjonowanie administracji miar

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Okręgowy Urząd Miar w Białymstoku, ul. Kopernika 89, 15-396 Białystok ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Wnorowski, Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w Białymstoku od 21.01.2021 r. (od 2.09.2019 r. do 20.01.2021 r. p.o. Dyrektora). (akta kontroli str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych. 2. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z realizacji ustawowych zadań. 3. Nadzór w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Agata Ciupa, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LBI/128/2023 z 25 lipca 2023 r. (akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: *Urząd* lub *OUM*

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej: *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności³

OCENA OGÓLNA

Okręgowy Urząd Miar w Białymstoku prawidłowo realizował zadania z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych. Poszczególnym Wydziałom Urzędu precyzyjnie określono kompetencje i zakresy zadań do realizacji. Wykonując powierzone obowiązki przestrzegano procedur właściwych danemu rodzajowi czynności metrologicznych. Prowadzone legalizacje urządzeń pomiarowych były realizowane niezwłocznie od momentu złożenia wniosku w tych sprawach, po wniesieniu przez zainteresowanych rzetelnie ustalonych opłat. Zlecone wzorcowania i ekspertyzy wykonywano na zamówienia klientów, prawidłowo naliczając i pobierając należności z tego tytułu. Efektywnie dochodzono należności Urzędu za wykonane czynności legalizacyjne. W ramach nadzoru nad wykonywaniem ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych⁴ rzetelnie realizowano kontrole planowe i doraźne, przestrzegając przy tym obowiązujących procedur w zakresie prowadzenia właściwej dokumentacji kontrolnej, powiadamiania o kontroli oraz wydawania zaleceń pokontrolnych i weryfikacji ich realizacji. Prawidłowo naliczono i egzekwowano opłaty należne za te kontrole. Właściwie realizowano też kontrole użytkowników urządzeń pomiarowych w ramach nadzoru nad realizacją ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach⁵. W przypadkach zakwestionowania urządzeń pomiarowych wystawiano mandaty karne, zobowiązując jednocześnie użytkowników do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Skargi i wnioski dotyczące głównie podejrzeń niewłaściwej wagi towarów paczkowanych bądź nieprawidłowego działania urządzeń pomiarowych na stacjach paliw, wykorzystywano w działalności kontrolnej oraz rozpatrzono z zachowaniem procedur i terminów określonych przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶. Pomimo problemów z dużą rotacją pracowników oraz niewystarczającą obsadą kadrową OUM (nieadekwatną w odniesieniu do wielkości obszaru działania i skali związanych z tym zadań do realizacji) założone na lata 2021, 2022 oraz w I półroczu 2023 roku plany działalności kontrolnej⁷ zrealizowano odpowiednio w 85,3%, 101% i 55%. Planując działalność kontrolną, analizowano ryzyka, w tym prowadzono analizę prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywanych działalności gospodarczych, identyfikując obszary, w których to ryzyko jest największe. Nie zwracano się do podmiotów zewnętrznych (np. URE czy UOKiK⁸) o bazy danych potencjalnych podmiotów kontroli. Pozyskiwano natomiast konieczne informacje w razie potrzeby, korzystając z ogólnodostępnych baz, bądź informacji przekazanych przez Główny Urząd Miar oraz współpracując z innymi organami kontrolnymi. Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość, polegająca na naruszeniu obowiązku publikacji w BIP wyników kontroli zewnętrznych, miała charakter formalny i nie wpłynęła negatywnie na ocenę kontrolowanej działalności.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2255. Ustawa zwana dalej: ustawą o towarach paczkowanych lub u.t.p.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2063. Ustawa zwana dalej: ustawą Prawo o miarach lub u.p.m..

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm. Ustawa zwana dalej: KPA.

⁷ Roczne plany kontroli OUM w Białymstoku w zakresie kontroli w miejscach obrotu, użytkowania lub stosowania w ewidencji przyrządów pomiarowych oraz plany kontroli producentów towarów paczkowanych.

⁸ URE – Urząd Regulacji Energetyki, UOKiK – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności⁹

OBSZAR	1. Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej ochrony metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych.
Opis stanu faktycznego	1.1. Rozporządzeniem Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie określenia obszaru działania i siedzib okręgowych urzędów miar ¹⁰ Okręgowy Urząd Miar w Białymstoku objął swoją właściwością województwa: podlaskie oraz część województwa mazowieckiego obejmującą powiaty: makowski, ostrołęcki, ostrowski, przasnyski, pułtuski, wyszkowski, miasto na prawach powiatu Ostrołęka oraz część województwa warmińsko-mazurskiego obejmującą powiaty: ełcki, giżycki, gołdapski, olecki, piski i węgorzewski. Zarządzeniem nr 13 Prezesa Głównego Urzędu Miar z dnia 27 listopada 2018 roku nadany został statut i regulamin organizacyjny Okręgowemu Urzędowi Miar w Białymstoku ¹¹ , który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku. Zmienione zostały zarządzeniami nr 15 i 16 Prezesa Głównego Urzędu Miar z dnia 12 sierpnia 2021 r. i 2 września 2021 r. ¹² .

Zgodnie z tymi aktami w skład Urzędu wchodzi następujące komórki organizacyjne:

- Wydział Usług Metrologicznych; w skład którego wchodzi:
  - Laboratorium Masy,
  - Laboratorium Przepływów i Objętości,
  - Laboratorium Akustyki i Fotometrii,
  - Laboratorium Elektryczności i Fizykochemii,
  - Punkt Obsługi Klienta;
- Wydział Nadzoru i Koordynacji;
- Wydział Obsługi, w skład którego wchodzi:
  - Referat Finansowo-Księgowy,
  - Referat Administracyjno-Gospodarczy,
  - Referat Kadr, Plac i Szkolenia;
- Wydział Zamiejscowy w Ełku;
- Wydział Zamiejscowy w Ostrołęce;
- Wydział Zamiejscowy w Suwałkach.

Zadania szczegółowe komórek organizacyjnych OUM określono w rozdziale 8 Regulaminu organizacyjnego. Zapisy tam zawarte dotyczą powierzonych OUM celów i zadań, m.in. wykonywania czynności z zakresu prawnej kontroli metrologicznej (Wydział Usług Metrologicznych oraz Wydziały Zamiejscowe OUM) i realizacji nadzoru nad nimi (Wydział Nadzoru i Koordynacji).

Na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej OUM w Białymstoku znajdują się m.in. informacje o zasadach funkcjonowania Urzędu, o jego statusie prawnym, organizacji i kompetencjach. Dostępne są też formularze i druki ułatwiające załatwianie spraw urzędowych. Nie opublikowano jednak dokumentacji przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpień, stanowisk, wniosków i opinii podmiotów ją przeprowadzających, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Do zadań Wydziału Usług Metrologicznych należą: 1] legalizacja przyrządów pomiarowych; 2] ekspertyzy i wzorcowanie przyrządów pomiarowych, w tym także w zakresie udzielonej akredytacji; 3] udzielanie konsultacji i doradztwa technicznego. Poszczególne Laboratoria wchodzące w skład Wydziału posiadają szczegółowo określone zakresy kompetencyjne (zakresy wykonywanych legalizacji, wzorcowań i ekspertyz), zgodne ze specyfiką działania.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Dz.U. z 2018 r., poz. 1275

¹¹ Dz.Urz. Głównego Urzędu Miar z 2018 r., poz.33

¹² Dz.Urz. Głównego Urzędu Miar z 2021 r., poz.23 i poz.25.

Wydział Nadzoru i Koordynacji sprawuje m.in. nadzór nad przestrzeganiem przepisów: ustawy Prawo o miarach, ustawy o towarach paczkowanych.

Wydziały Zamiejscowe w Ostrołęce, Elku i Suwałkach zajmuje się legalizacją przyrządów pomiarowych; wzorcowaniem przyrządów pomiarowych oraz prowadzeniem kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych w zakresie przestrzegania ustawy Prawo o miarach oraz ustawy o towarach paczkowanych. (akta kontroli str. 4-21)

1.2. Pracownicy Urzędu zapoznawani są z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa dotyczącymi działalności metrologicznej (w tym: u.p.m., u.t.p. i aktami wykonawczymi do tych ustaw) oraz wykorzystują w bieżącej działalności szereg dokumentów zawierających wytyczne związane z realizacją zadań służbowych, w tym m.in. *Przewodnik dotyczący sposobu prowadzenia nadzoru wynikającego z ustawy o towarach paczkowanych, Wytyczne przeprowadzania kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych.* W OUM obowiązują również *Księga Jakości Zespołu Laboratoriów Wzorcujących* dotycząca wymagań i kompetencji laboratoriów wzorcujących oraz inne opracowane przez pracowników OUM, szczegółowe instrukcje i procedury dotyczące sposobów wykonywania poszczególnych czynności sprawdzających podczas realizacji zadań, w tym m.in: instrukcje *sprawdzania analizatorów spalin samochodowych; BHP przy legalizacji analizatorów spalin samochodowych; sprawdzania odmierzaczy paliw ciekłych (innych niż gazy ciekłe); sprawdzania odmierzaczy gazu ciekłego propan-butan oraz BHP przy wzorcowaniu ciśnieniomierzy.* (akta kontroli str. 22-59)

1.3. Stan zatrudnienia w OUM w Białymstoku według danych na 1 stycznia 2021 r., 1 stycznia 2022 r. oraz na 1 stycznia 2023 r. i na 30 czerwca 2023 r. wynosił odpowiednio 50 osób (48,84 etatu); 53 osoby (51,74 etatu) oraz 53 osoby (51,29 etatu) i 52 osoby (49,89 etatu), w tym odpowiednio:

- 29 osób (29 etatów), 32 osoby (32 etaty) oraz 33 osoby (32,6 etatu) i 32 osoby (31,2 etatu) w Wydziałach w Białymstoku;
- 6 osób (5,75 etatu), 6 osób (5,75 etatu) oraz 6 osób (5,75 etatu) i 6 osób (5,75 etatu) w Wydziale Zamiejscowym w Elku;
- 11 osób (10,09 etatu), 10 osób (9,24 etatu) oraz 9 osób (8,44 etatu) i 9 osób (8,44 etatu) w Wydziale Zamiejscowym w Ostrołęce;
- 4 osoby (4 etaty), 5 osób (4,75 etatu) oraz 5 osób (4,50 etatu) i 5 osób (4,50 etatu) w Wydziale Zamiejscowym w Suwałkach.

W ww. okresie stan zatrudnienia pracowników wykonujących zadania merytoryczne z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz *u.t.p.* (w Wydziale Usług Metrologicznych, Wydziale Nadzoru i Koordynacji oraz Wydziałach Zamiejscowych) według danych na 1 stycznia 2021 r., 1 stycznia 2022 r. oraz na 1 stycznia 2023 r. i na 30 czerwca 2023 r. wynosił odpowiednio 38 osób (37,34 etatu); 38 osób (37,74 etatu) oraz 39 osób (38,54 etatu) i 38 osób (37,14 etatu), w tym odpowiednio:

- 19 osób (19 etatów), 20 osób (20 etatów) oraz 22 osoby (21,6 etatu) i 21 osób (20,2 etatu) w Wydziałach w Białymstoku;
- 5 osób (5 etatów) przez cały okres w Wydziale Zamiejscowym w Elku;
- 10 osób (10,15 etatu), 9 osób (8,74 etatu) oraz 8 osób (7,94 etatu) i 8 osób (7,94 etatu) w Wydziale Zamiejscowym w Ostrołęce;
- 4 osoby (4 etaty) przez cały okres w Wydziale Zamiejscowym w Suwałkach.

Od początku powstania OUM w Białymstoku - pomimo braku wakatów - zgłaszano problem niewystarczających zasobów kadrowych. Kierownictwo Urzędu wielokrotnie zwracało się do GUM z prośbą o zwiększenia zatrudnienia, wskazując jednocześnie na występujące trudności: 1] niskie płace możliwe do zaoferowania pracownikom, 2] duże absencje chorobowe pracowników i związane z tym trudności z zapewnieniem bieżącej realizacji zadań oraz nadmierne obciążenie pracowników zastępujących osoby nieobecne; 3] duża fluktuacja kadr, związana m.in. z niskimi płacami; 4] nieadekwatność poziomu zatrudnienia do realizowanych w obszarze właściwości działania OUM w Białymstoku zadań. Na te aspekty kierownictwo

Urzędu zwracało uwagę GUM w bieżącej korespondencji związanej z realizacją planu finansowego i rzeczowego jednostki, w rocznych sprawozdaniach z realizacji zadań oraz w analizach zatrudnienia i potrzeb kadrowych w OUM w Białymstoku.

W OUM w Białymstoku według stanu na 30.06.2023 r. aż 15 osób załogi (29% zatrudnionych) osiągnęło wynagrodzenie zasadnicze w przedziale od 3490,00 zł do 3550,00 zł, w sytuacji gdy minimalne wynagrodzenie wynosiło 3490,00 zł (do końca czerwca br.) , a od lipca wynosi 3600 zł. Według stanu na 21.09.2023 r około 42% załogi osiągało wynagrodzenie zasadnicze w przedziale od 3600,00 zł do 3660,00 zł.

Średnie wynagrodzenie brutto w OUM w Białymstoku na dzień 30.06.2023 r. wynosiło 4686,88 zł, w tym na stanowiskach związanych bezpośrednio z wykonywaniem zadań związanych z prawną kontrolą metrologiczną: 1] inspektora/legalizatora 3880,71 zł; 2] starszego inspektora 4504,37 zł; 3] specjalisty – 4633,24 zł; 4] głównego specjalisty – 5046,79 zł; 5] naczelnika 6152,45 zł. (dowód: akta kontroli str. 59,60-93, 114-116, 449-489)

Wszyscy pracownicy OUM posiadali aktualne zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności, adekwatne do zajmowanych stanowisk i realizowanych zadań. Zakres podległości pracowników był określony w formie pisemnej, w sposób przejrzysty i spójny. Pracownicy podnoszą swoje kompetencje uczestnicząc w szkoleniach merytorycznych związanych z wykonywanymi czynnościami metrologicznymi (w okresie objętym kontrolą odbyło się 40 szkoleń).

Niemniej jednak z uwagi na sytuację kadrową (co opisano powyżej) w OUM w Białymstoku obecnie kilku pracowników Urzędu powierzono zadania przypisane kilku stanowiskom jednocześnie. I tak np.: p.o. Naczelnika Wydziału Nadzoru i Koordynacji jest jednocześnie Naczelnikiem Wydziału Obsługi i Kierownikiem Referatu Administracyjno-Gospodarczego, Naczelnik Wydziału Usług Metrologicznych jest jednocześnie Kierownikiem Laboratorium Elektryczności i Fizykochemii, a Kierownik Laboratorium Masy jest jednocześnie Kierownikiem Technicznym w Systemie Zarządzania Jakością Laboratorium Wzorcującego i Pełnomocnikiem ds. Jakości Jednostki Notyfikowanej.

(akta kontroli str. 117-118, 94-113)

Dyrektor OUM w Białymstoku wyjaśnił, że *Urząd powstał z dniem 01.01.2019 roku, jest młodą jednostką, nadal w organizacji, ciągle się rozwija, stara się poszerzać zakres świadczonych usług i dostosowywać je do stale zmieniających się potrzeb gospodarki w regionie.*

W okresie od 2021 r. do I połowy 2023 r. OUM w Białymstoku zmagał się z problemem fluktuacji kadr, najczęściej związanej z odpływem wykwalifikowanej kadry. Decyzje o odejściach pracowników spowodowane były głównie niskim poziomem wynagrodzeń w OUM w Białymstoku w porównaniu do wynagrodzeń oferowanych na lokalnym rynku pracy.

W mojej ocenie, obecny stan zatrudnienia OUM w Białymstoku nie jest adekwatny do powierzonych i realizowanych zadań, tożsamy z zadaniami pozostałych Okręgowych Urzędów Miar. Stan zatrudnienia w OUM w Białymstoku na dzień 30.06.2023 r. (52 osoby) sprawia, że pracownicy na swoich stanowiskach łączą po kilka różnych funkcji i pracują wielozadaniowo. Niezbędnym jest przydzielenie dodatkowych etatów np. w Wydziale Nadzoru i Koordynacji, gdzie obecnie pracuje trzech nowo zatrudnionych pracowników. W związku z realizacją zadań z obszaru czterech ustaw, sprawowanych funkcji koordynacyjno-nadzorczych Wydział Nadzoru i Koordynacji powinien liczyć co najmniej 6 osób. Od początku działania jednostki, Urząd nie posiada informatyka zatrudnionego na etacie, biorąc pod uwagę szeroki zakres funkcjonowania jednostki (trzy Wydziały Zamiejscowe) znacznie utrudnia to jego funkcjonowanie. Obecnie obsługa IT Urzędu jest realizowana w większości zdalnie przez zewnętrzną firmę w ilości 15 h/miesięcznie. Tylko i wyłącznie dzięki bardzo dużemu zaangażowaniu pracowników udaje się realizować powierzone zadania.

(akta kontroli str. 490-496)

1.4. OUM w Białymstoku w okresie objętym kontrolą nie zlecał w formie umów cywilnoprawnych realizacji zadań związanych z prawną kontrolą metrologiczną oraz ustawą o towarach paczkowanych i w związku z tym nie ponosił wydatków na ten cel wydatków.

(akta kontroli str. 119)

1.5. Legalizacje przyrządów pomiarowych wykonują: Wydział Usług Metrologicznych w Białymstoku (w tym Laboratoria: Masy i Przepływów i Objętości, Elektryczności i Fizykochemii) oraz trzy Wydziały Zamiejskowe: w Elku, Ostrołęce i Suwałkach.

W OUM w poszczególnych okresach (2020 r., 2021 r., 2022 r. i I półroczu 2023 r.) wykonano odpowiednio 47548, 42215, 36673 i 20886 legalizacji przyrządów pomiarowych ogółem, przy czym odpowiednio 45, 28, 37 i 16 legalizacji pierwotnych, w tym jednostkowych oraz odpowiednio 28300, 29044, 28892 i 16122 legalizacji ponownych. (akta kontroli str. 120)

Legalizacji urządzeń dokonywano, w zależności od potrzeb, bezpośrednio w siedzibie OUM w Białymstoku, w miejscu zainstalowania bądź użytkowania przyrządów pomiarowych oraz w punktach legalizacyjnych.

Na terenie OUM w Białymstoku działa 14 punktów legalizacyjnych (pięć w Białymstoku i okolicach – wykonujących legalizacje liczników energii elektrycznej, wodomierzy, przeliczników do gazomierzy oraz taksometrów; osiem w Ostrołęce – wykonujących legalizacje wodomierzy, przetworników przepływu i przeliczników wskazujących oraz pary czujników temperatury do ciepłomierzy do wody; jeden w Ostrowi Mazowieckiej – legalizujący przyrządy do pomiaru prędkości ruchu drogowego). W okresie objętym kontrolą (2020, 2021, 2022 i I półroczu 2023) w punktach tych zrealizowano łącznie odpowiednio: 35942, 28279, 23458 i 13743 legalizacje, tj. odpowiednio 75,6%, 66,9%, 63,9% i 65,8% wszystkich legalizacji przyrządów pomiarowych wykonanych przez OUM w Białymstoku.

OUM nie ponosi kosztów związanych z utrzymaniem tych punktów (ponoszą je podmioty tworzące takie punkty). Dyrektor OUM wyjaśnił, że *Okręgowy Urząd Miar posiada na swoim terenie działania 10 punktów legalizacyjnych. Wszystkie koszty związane z zapewnieniem lokalu, wyposażeniem stanowisk pomiarowych czy zatrudnieniem personelu technicznego ponosi podmiot, na wniosek którego został utworzony punkt legalizacyjny. Należy podkreślić, że z punktu widzenia Urzędu jest to rozwiązanie zarówno dla administracji miar jak i dla przedsiębiorców bardzo korzystne.* (akta kontroli str. 490-496, 543-544)

W Urzędzie przestrzegano procedur dotyczących prowadzenia legalizacji przyrządów pomiarowych. Badanie przeprowadzone na próbie obejmującej: 7 wniosków dotyczących legalizacji 95 przyrządów pomiarowych w 2021 r., 7 wniosków dotyczących legalizacji 24 urządzeń pomiarowych w 2022 r. oraz 7 wniosków dotyczących legalizacji 155 urządzeń pomiarowych wykonanych w I półroczu 2023 r. wykazało, że czynności legalizacyjne wykonywane były w terminach od 0 do 14 dni od momentu złożenia wniosku do daty wydania świadectwa legalizacji/ bądź umieszczenia na przyrządach pomiarowych znaków cech legalizacji i cech zabezpieczających. Wykonywanie czynności podejmowano po wniesieniu stosownych opłat przez wnioskodawców, tj. w dniu wniesienia opłaty, bądź w kolejnych dniach po wpływie opłat na rachunek Urzędu. W badanej próbie wnioskodawcy wnieśli stosowne opłaty w terminie do 4 dni od dnia złożenia wniosku. Czynności legalizacyjne wykonywano w sposób określony przepisami art. 8 j – 8 m u.p.m. i przepisami rozdziałów 3 – 5 rozporządzenia w sprawie prawnej kontroli metrologicznej, sprawdzając i potwierdzając spełnienie wymagań szczególnych dla danego rodzaju urządzeń objętych czynnościami urzędowymi. Przestrzegano procedur dotyczących prowadzenia legalizacji ponownej i pierwotnej. Rodzaje dowodów legalizacji badanych urządzeń były zgodne z wzorami wynikającymi z przepisów ww. rozporządzenia oraz wydane były na okresy przewidziane dla danego rodzaju urządzeń, zawierały informacje o okresach ważności dokonanych legalizacji.

Nie stwierdzono przypadków odmowy wykonania czynności legalizacyjnych.

W badanej próbie kontrolnej nie stwierdzono nieprzestrzegania procedur dotyczących prowadzenia legalizacji poszczególnych urządzeń pomiarowych.

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadku pojawienia się zapotrzebowania na legalizację nowych urządzeń pomiarowych, nielegalizowanych dotąd w OUM w Białymstoku. Nie stwierdzono również przypadku braku zgodności zalegalizowanych urządzeń z wydanym dla nich świadectwem typu. (akta kontroli str. 121-124,176)

Legalizacje przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego – prędkościomierzy odcinkowych – służących do odcinkowych pomiarów prędkości wykonywane są w Wydziale Usług Metrologicznych w Białymstoku. W okresie objętym

kontrolą nie wykonywano legalizacji pierwotnych tych przyrządów, wykonano natomiast prawną kontrolę metrologiczną (legalizację ponowną) sześciu przyrządów (po dwie w kolejnych latach – 2021 r., 2022 r. i w I połowie 2023 r.). Wykonano je na podstawie wniosków złożonych przez użytkowników urządzeń. Do dokumentacji legalizacji tych urządzeń akt załączono zapiski sprawdzania prędkościomierza, z których wynika że wykonano 10 pomiarów różnych prędkości w zakresie pomiarowym przyrządu dla każdego mierzonego kierunku ruchu pojazdów i nie przekraczają one wartości błędów granicznych dopuszczalnych (stosownie do wymogów § 29 i 30 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 lutego 2014 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych¹³. Mierzone prędkości dotyczyły prędkości dopuszczalnej oraz przypadków przekroczenia prędkości, które to urządzenie ma rejestrować. (akta kontroli str.125-173)

1.6. Czynności metrologiczne związane z kontrolą towarów paczkowanych OUM w Białymstoku wykonuje w stosunku do podmiotów, które zgodnie z art. 12 ust.1 u.t.p. zgłosiły fakt dyrektorowi okręgowego urzędu miar właściwego ze względu na miejsce paczkowania. Na podstawie zgłoszeń prowadzony jest rejestr wszystkich podmiotów podlegających kontroli przez OUM w Białymstoku. W okresie objętym kontrolą nie było zgłoszeń, o których mowa w art. 13, 28 i 29 u.t.p.. OUM w Białymstoku nie zwracał się do UOKIK czy URE o bazy danych podmiotów zewnętrznych, w ramach współpracy z innymi organami kontrolnymi (m.in. WIJHARS i WIIH, opisanymi w pkt 1.7. niniejszego wystąpienia) wykonywał szereg czynności w celu ustalenia wszystkich podmiotów podlegających kontroli.

Do Urzędu wpływały zgłoszenia dotyczące rozpoczęcia działalności, jej aktualizacji bądź modyfikacji danych zawartych w zgłoszeniu. W wyniku zbadania w toku kontroli 10 zgłoszeń o których mowa w art. 12 u.t.p. stwierdzono, że zawierały one informacje o których mowa w art. 12 ust. 2 u.t.p., a mianowicie: 1] firmę zgłaszającego; 2] siedzibę (miejsce zamieszkania) i adres zgłaszającego; 3] firmę zlecającego paczkowanie lub paczkującego na zlecenie oraz jego siedzibę (miejsce zamieszkania) i adres; 4] miejsce paczkowania; 5] określenie rodzaju paczkowanego produktu ze względu na jego konsystencję; 6] informację, czy paczkujący lub zlecający paczkowanie oznacza towary paczkowane wprowadzane do obrotu znakiem "e". Wszystkie objęte kontrolą zgłoszenia zostały ujęte w rejestrze podmiotów paczkujących.

(akta kontroli str. 174-175, 177-179)

Na obszarze działania OUM w Białymstoku funkcjonowała – według dokonanych zgłoszeń – następująca liczba podmiotów paczkujących według stanu na koniec:

- 2020 r. – 278 paczkujących (w tym 244 bez „e”¹⁴), 63 paczkujących na zlecenie (w tym 37 bez „e”), 25 zlecających paczkowanie, jeden importer bez „e”, dwóch sprowadzających bez „e” oraz jeden producent butelek miarowych,
- 2021 r. – 284 paczkujących (w tym 248 bez „e”), 66 paczkujących na zlecenie (w tym 39 bez „e”), 29 zlecających paczkowanie, dwóch importerów bez „e”, trzech sprowadzających bez „e” oraz jeden producent butelek miarowych,
- 2022 r. – 282 paczkujących (w tym 246 bez „e”), 65 paczkujących na zlecenie (w tym 38 bez „e”), 30 zlecających paczkowanie, dwóch importerów bez „e”, trzech sprowadzających bez „e” oraz jeden producent butelek miarowych,
- I półrocza 2023 r. : – 294 paczkujących (w tym 257 bez „e”), 66 paczkujących na zlecenie (w tym 38 bez „e”), 35 zlecających paczkowanie (w tym dwóch bez „e”), dwóch importerów bez „e”, trzech sprowadzających bez „e” oraz jeden producent butelek miarowych.

W okresie od stycznia 2020 r. do I półrocza 2023 roku nie wpłynęło żadne zgłoszenie rozpoczęcia produkcji butelek miarowych na obszarze działania Urzędu.

¹³ Dz. U z 2019 r. poz. 1081

¹⁴ Zasady oznaczania towarów paczkowanych znakiem „e” określa rozdział 3 u.t.p.. Przepisy rozdziału stosuje się do towarów paczkowanych wprowadzanych do obrotu w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej wyrażonej w jednostkach masy lub objętości, która jest nie mniejsza niż 5 g lub 5 ml i nie większa niż 10 kg lub 10 l.

Na terenie właściwości OUM w Białymstoku jest tylko jeden producent butelek miarowych (zakład w Wyszkowie). Kontrole butelek miarowych u tego producenta były przeprowadzone w 2019 i 2021 roku. Kolejną kontrolę butelek miarowych, zrealizowano podczas trwania niniejszej kontroli NIK (protokół z dnia 18.08.2023 r. – nieprawidłowości nie stwierdzono).

OUM w Białymstoku nie posiada danych/informacji dotyczących wprowadzenia butelek miarowych po raz pierwszy do obrotu na terenie RP.

W odniesieniu do towarów paczkowanych OUM w Białymstoku zaplanował i zrealizował w latach 2020, 2021.2022 i w I półroczu 2023 r. odpowiednio: 110 i 67 kontroli doraźnych oraz 12 i 12 kontroli planowych; 79 i 59 kontroli doraźnych oraz 12 i 11 kontroli planowych (w tym zaplanowano i zrealizowano jedną kontrolę butelek miarowych); 82 i 86 kontroli doraźnych oraz 14 i 14 kontroli planowych; 74 i 31 kontroli doraźnych oraz 16 (w tym zaplanowano jedną kontrolę butelek miarowych) i 11 kontroli planowych.

Wśród ww. kontroli nieprawidłowości stwierdzono: w 2020 roku – w jednej kontroli (planowej), w 2021 roku – w dwóch kontrolach (obu doraźnych), w 2022 roku – w jednej kontroli doraźnej, w I półroczu 2023 r. – w trzech kontrolach planowych. W efekcie zrealizowanych kontroli na podstawie u.t.p. w 2020 roku nie nałożono żadnych mandatów, w 2021 roku w toku kontroli nałożono jeden mandat o wartości 100 zł, w 2022 roku nie nałożono żadnych mandatów, natomiast w I półroczu 2023 roku w toku kontroli planowych nałożono trzy mandaty o wartości 250 zł. (akta kontroli str. 177-179,183-184, 492-542)

1.7. Analiza akt kontroli dotyczących towarów paczkowanych przeprowadzona na podstawie próby losowo wybranych 20 kontroli (w tym 12 planowych i ośmiu doraźnych) wykazała że:

- kontrolą objęto podmioty, które dokonały wymaganych zgłoszeń i widnieją w rejestrze/ewidencji podmiotów zajmujących się paczkowaniem towarów.
- Upoważnienia do kontroli oraz sporządzane protokoły kontroli były zgodne z wzorem określonym rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 2 listopada 2009 r. w sprawie wzorów upoważnień do kontroli, legitymacji oraz protokołów stosowanych przez pracowników administracji miar¹⁵.
- Kontrole przeprowadzono w pomieszczeniach paczkującego, zlecającego paczkowanie, paczkującego na zlecenie, importera i sprowadzającego.
- Spośród 17 badanych kontroli wszczęto nie wcześniej niż po upływie 7 dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców¹⁶, trzy kontrole doraźne (podejmowane w efekcie skarg) podjęto bez powiadomienia.
- Kontrole planowe nie były przeprowadzane częściej niż raz do roku.
- W trakcie dwóch kontroli doraźnych stwierdzono nieprawidłowości, jednak nie stwierdzono okoliczności obligujących Urząd do naliczenia opłat (kontrole dotyczyły podmiotów, które nie były paczkującymi ze znakiem "e").
- Kontrole przeprowadzano w godzinach pracy urzędu.
- Kontrole obejmowały weryfikację poprawności istniejącego stanu z procedurami kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego, które to procedury były wdrożone i stosowane u kontrolowanych paczkujących. Sprawdzano kompletność i prawidłowość dokumentacji z przeprowadzanych kontroli wewnętrznych, opisy stosowanych przez paczkującego metod kontroli wewnętrznej, badano partie towarów paczkowanych, sprawdzano czy przyrządy pomiarowe mają ważne dowody kontroli metrologicznej i są okresowo sprawdzane, a fakt ten jest dokumentowany w formie odpowiednich zapisów.
- Kontrole butelek miarowych u jedyne go zgłoszonego producenta (na terenie właściwości OUM w Białymstoku) odbywają się nie częściej niż raz w roku, w pomieszczeniach producenta. Podczas kontroli w okresie objętym kontrolą w 2021 roku przekazano próbki do sprawdzenia zgodności butelek miarowych z wymaganiami metrologicznymi do Dyrektora OUM w Łodzi, gdzie w efekcie sprawdzenia przez Pracownię Pomiarów Objętości w Laboratorium Termodynamiki OUM w Łodzi – badanie 70 próbek – ustalono, że spełniają wymagania metrologiczne.

¹⁵ Dz. U. Nr 192, poz. 1486

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1292, z późn. zm., zwana dalej: „Prawem przedsiębiorców”

- Za przeprowadzone kontrole planowe prawidłowo ustalono i pobrano należne opłaty, w przypadku kontroli doraźnych, nie było podstaw wynikających z art. 14 ust. 2 u.t.p do naliczenia i pobrania opłat. (akta kontroli str.180-182)

OUM w Białymstoku przy realizacji ustawy o towarach paczkowanych współpracuje z Wojewódzkimi Inspektoratami Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych oraz z Wojewódzkimi Inspektoratami Inspekcji Handlowej. Współpraca obejmuje wzajemne informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach w trakcie przeprowadzonych kontroli, w tym o podmiotach podejmujących działalność gospodarczą w zakresie paczkowania artykułów rolno-spożywczych. Otrzymywane przez OUM informacje służą do weryfikacji i aktualizacji danych, są weryfikowane i sprawdzane pod względem dopełnienia obowiązku przez podmiot gospodarczy, wynikającego z art. 12 u.t.p. W przypadku ustalenia braku takiego zgłoszenia, do wskazanego podmiotu Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w Białymstoku kieruje pismo informujące o obowiązku zgłoszenia faktu paczkowania lub zlecenia paczkowania, z wezwaniem podmiotu do dokonania zgłoszenia paczkowania towarów we wskazanym terminie.

Naczelnik Wydziału Nadzoru i Koordynacji OUM poinformował również, że *pracownicy Urzędu także wykonując codzienne obowiązki, wymieniają się informacjami w zakresie, który może się okazać pomocny przy wykonywaniu codziennych obowiązków. W zakresie towarów paczkowanych, pracownicy, którzy np. jeżdżą na legalizację wag do podmiotów, widzą np. czy są w danym zakładzie paczkowane towary. Jeżeli nie są pewni, że producent widnieje w bazie podmiotów paczkujących, przedstawiają swoje spostrzeżenia dla pracowników Wydziału Nadzoru i Koordynacji. Niniejszy sposób weryfikacji „szarej strefy” nie jest sformalizowany, przez co nie posiadamy żadnych notatek z tych czynności.*

W okresie 2020 - I półrocze 2023 nie wystąpiła potrzeba korzystania z pomocy Policji (uprawnień o których mowa w art. 22 ust. 3 u.p.m) podczas wykonywania jakichkolwiek czynności kontrolnych, w tym czynności z ustawy o towarach paczkowanych.

Ponadto w okresie objętym kontrolą nie zwracano się do podmiotów zewnętrznych takich jak np. UOKIK, URE w celu pozyskania baz danych, ustalenia jakie urządzenia pomiarowe są użytkowane i kiedy kończy się im legalizacja. OUM w Białymstoku posługuje się własnymi bazami danych podmiotów skontrolowanych w latach poprzednich oraz posiada dane cząstkowe części przyrządów pomiarowych, tzw. kartoteki przyrządów pomiarowych, gdzie można wyfiltrować np. terminy legalizacji na stacjach paliw oraz ich ważność, miejsca ustawienia przyrządów pomiarowych itp. Urząd otrzymuje także z GUM różne zestawienia dotyczące infrastruktury paliw ciekłych znajdujących się na terenie OUM w Białymstoku otrzymane z URE, w razie potrzeby korzysta z ogólnodostępnych baz danych w tym także baz UOKIK i URE. W latach poprzedzających okres objęty kontrolą Urząd raz wystąpił do Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego w Białymstoku o wykaz aptek wykonujących recepturę i taki wykaz otrzymał. (akta kontroli str. 296-359)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niedostępności w BIP wyników kontroli zewnętrznych, przeprowadzanych w Urzędzie, co było niezgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej¹⁷. W lutym 2020 r. kontrolę w OUM przeprowadziła Państwowa Inspekcja Pracy, a w marcu 2023 r. kontrolę przeprowadził Zakład Ubezpieczeń Społecznych. (akta kontroli str. 20-21, 446-448)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że *według wykładni radcy prawnego OUM w Białymstoku, udostępnienie protokołów kontroli mogłoby doprowadzić do naruszenia ochrony danych osobowych – vide ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) lub nawet naruszenia dóbr osobistych osób w nim wymienionych. Jak stanowi Artykuł 4 w/w ROZPORZĄDZENIA: "dane osobowe" oznaczają wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej ("osobie, której dane dotyczą"); możliwa do*

¹⁷ Tj. Dz.U. z 2022 r., poz.902, zwana dalej: „ustawą o dostępie do informacji publicznej”.

zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej. Ponadto nawet po animizacji występowało nadal ryzyko zidentyfikowania osób fizycznych w nim wymienionych na podstawie zawartych w nim danych. (akta kontroli str. 490-496)

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa. W przypadku wyłączenia jawności informacji publicznej (art. 8 ust. 5 powołanej ustawy), w Biuletynie Informacji Publicznej podaje się zakres wyłączenia, podstawę prawną wyłączenia jawności oraz wskazuje się organ lub osobę, które dokonały wyłączenia, a w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 2, podmiot, w interesie którego dokonano wyłączenia jawności.

OCENA CZĄSTKOWA

Poszczególne Wydziały Urzędu posiadały precyzyjnie określone kompetencje i zakresy zadań do realizacji. Wszyscy pracownicy OUM posiadali aktualne zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności, adekwatne do zajmowanych stanowisk i realizowanych zadań. Prowadzone legalizacje urzędów pomiarowych były realizowane niezwłocznie od momentu złożenia wniosku w tych sprawach, po wniesieniu przez zainteresowanych rzetelnie ustalonych opłat. W ramach nadzoru nad wykonywaniem ustawy o towarach paczkowanych rzetelnie realizowano kontrole planowe i doraźne, przestrzegając przy tym obowiązujących procedur w zakresie prowadzenia właściwej dokumentacji kontrolnej, powiadamiania o kontroli oraz wydawania zaleceń pokontrolnych i weryfikacji ich realizacji.

OBSZAR

2. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z realizacji ustawowych zadań.

Opis stanu faktycznego

2.1. W 2020 roku OUM w Białymstoku wykonał 47563 płatnych czynności urzędowych wynikających z art. 24 u.p.m., na łączną kwotę 1.751.860,75 zł, w tym 47548 legalizacji na kwotę 1.741.231,75 zł, 10 kontroli na kwotę 10.629,00 zł oraz pięć zatwierdzeń typu - bezkosztowo). W okresie tym wykonano również 3277 płatnych czynności cywilnoprawnych z art. 25 u.p.m., na kwotę 318.730,00 zł, w tym 3262 wzorcowań na kwotę 316.740,00 zł oraz 15 ekspertyz na kwotę 1990,00 zł. Według stanu na 31.12.2020 r. należności ogółem wyniosły 10.667,70 zł, w tym należności przeterminowane 806,30 zł, nie było umorzeń.

W 2022 roku OUM w Białymstoku wykonał 36.688 płatnych czynności urzędowych wynikających z art. 24 u.p.m., na łączną kwotę 1.692.017,07 zł, w tym 36.673 legalizacji na kwotę 1.675.360,07 zł, 14 kontroli na kwotę 16.657,00 zł oraz jedno zatwierdzenie typu - bezkosztowo). W okresie tym wykonano również 3554 płatnych czynności cywilnoprawnych z art. 25 u.p.m., na kwotę 316.055,00 zł, w tym 3525 wzorcowań na kwotę 311.685,00 zł oraz 29 ekspertyz na kwotę 4370,00 zł. Według stanu na 31.12.2022 r. należności ogółem wyniosły 34.961,82 zł, w tym należności przeterminowane 8.543,88 zł, nie było umorzeń.

W I półroczu 2023 roku OUM w Białymstoku wykonał 20879 płatnych czynności urzędowych wynikających z art. 24 u.p.m., na łączną kwotę 851.533,97 zł, w tym 20.886 legalizacji na kwotę 837.767,97 zł, 11 kontroli na kwotę 13.766,00 zł oraz dwa zatwierdzenia typu - bezkosztowo). W okresie tym wykonano również 1873 płatnych czynności cywilnoprawnych z art. 25 u.p.m., na kwotę 175.254,00 zł, w tym 1863 wzorcowań na kwotę 174.094,00 zł oraz 10 ekspertyz na kwotę 1160,00 zł. Według stanu na 30.06.2023 r. należności ogółem wyniosły 15.293,63 zł, w tym należności przeterminowane 5.385,01 zł, nie było umorzeń.

(akta kontroli str.234)

2.2. Opłaty za czynności urzędowe o których mowa w art. 24 u.p.m. pobierano we właściwej wysokości. Za wszystkie czynności z próby objętej szczegółowym badaniem NIK (20 czynności, za które pobrano opłaty na podstawie art. 24 u.p.m.) naliczono i pobrano opłaty zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy¹⁸. Opłaty za czynności związane z przeprowadzanymi kontrolami wynikały z wydawanych w tej sprawie decyzji administracyjnych, w których szczegółowo wyliczano należne opłaty w oparciu o czas kontroli (liczba kontrolerów x czas kontroli) oraz ewentualne inne poniesione koszty (np. koszty dojazdu). Wśród objętych badaniem czynności znalazło się 12 opłat za czynności związane z legalizacją przyrządów pomiarowych oraz osiem opłat związanych z przeprowadzeniem kontroli. Dokonane w toku kontroli NIK obliczenia (do obliczeń przyjęto średnią stawkę dla stanowiska wykonującego badane czynności oraz inne zmienne wpływające na koszt świadczonej usługi) mające na celu sprawdzenie, czy pobrana opłata pokrywa koszty wykonania czynności, wykazały że:

- w przypadku legalizacji pięciu sztuk przeliczników do gazomierzy (WUM.1276.2021) koszty pracy poświęconej na realizację czynności wyniosły 184,44 zł, natomiast pobrana zgodnie z obowiązującymi stawkami ww. rozporządzenia opłata wyniosła 82,50 zł;
- w przypadku legalizacji ponownej dwóch odmierzaczy gazu ciekłego propan-butan (WUM.45.866.2023) koszty pracy poświęconej na realizację czynności wyniosły 184,80 zł, natomiast pobrana zgodnie z obowiązującymi stawkami ww. rozporządzenia opłata wyniosła 440,00 zł. (akta kontroli str. 185-187,191-233, 235-238)

2.3. W okresie objętym kontrolą czynności cywilnoprawne realizowane przez Urząd na podstawie art. 25 u.p.m. to wzorcowanie i wykonywanie ekspertyz. Badaniem szczegółowym objęto 20 takich czynności (sześć ekspertyz i 12 wzorcowań), za które pobrano wynagrodzenie.

Klient zainteresowany wykonaniem wzorcowania przyrządu pomiarowego wypełnia formularz wniosku, podając w nim informacje dotyczące wnioskodawcy/użytkownika przyrządu pomiarowego, cech przyrządu i zakresu wzorcowania, a w przypadku potrzeby wykonania ekspertyzy zainteresowany składa pisemny wniosek, w którym określa przedmiot i zakres wnioskowanej czynności. Pracownik OUM na podstawie złożonych wniosków wypełnia formularz zamówienia, w którym wpisuje nadany im numer, datę wniosku i maksymalny termin realizacji wniosku, opis usługi i metody jej realizacji, przewidywany koszt wzorcowania/ekspertyzy i warunki płatności, sposób odbioru obiektu wzorcowania i świadectwa wzorcowania. Druk zawiera również ogólne warunki realizacji zamówienia, których akceptację potwierdza zainteresowany własnym podpisem, a ze strony Urzędu upoważniona osoba (np. Kierownik Laboratorium Masy, Kierownik Laboratorium Przepływów i Objętości). Ww. formularze po uzupełnieniu i po podpisaniu przez obie zainteresowane wykonaniem czynności strony są traktowane, jako umowy i stanowią podstawę do wystawienia faktury. Z wykonywanych czynności sporządzane są protokoły wzorcowania/protokoły sprawdzenia, a następnie sporządzane i wydawane są urzędowe świadectwa wzorcowania bądź świadectwa ekspertyzy. Za wykonane wzorcowania lub ekspertyzy wystawiano faktury, które opłacali zainteresowani. Dokument ekspertyzy lub wzorcowania był wydawany po opłaceniu należności za wykonane czynności.

W okresie objętym kontrolą wysokość wynagrodzeń za wykonane czynności cywilnoprawne była naliczana w oparciu o zasady i cennik usług określone zarządzeniami Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Białymstoku nr 27 /2019 z dnia 2 stycznia 2019 roku i nr 14/2022 z dnia 29 marca 2022 roku w sprawie określenia wynagrodzenia za wzorcowanie lub ekspertyzy przyrządów pomiarowych wykonywanych w Okręgowym Urzędzie Miar w Białymstoku. Zarządzenie nr 14/2022 weszło w życie z dniem 1 kwietnia 2022 roku i miało zastosowanie do umów od 1 kwietnia 2022 roku. Zarządzenie to implikowało potrzebę ujednoczenia nazw czynności i stawek w administracji miar.

Dokonane w toku kontroli NIK obliczenia (do obliczeń przyjęto średnią stawkę dla stanowiska wykonującego badane czynności oraz inne zmienne wpływające na koszt świadczonej usługi),

¹⁸ Dz.U. z 2019, poz. 1679

mające na celu sprawdzenie, czy pobrane wynagrodzenia pokrywają koszty wykonania czynności, wykazało że:

- w przypadku ekspertyzy jednego wodomierza (WUM.474.21.2022) koszty pracy poświęconej na realizację czynności wyniosły 121,30 zł, natomiast pobrana zgodnie z obowiązującymi stawkami ww. zarządzenia opłata wyniosła 123,00 zł;
  - w przypadku wzorcowania jednego ciśnieniomierza (WUM.473.292.2022) koszty pracy poświęconej na realizację czynności wyniosły 61,35 zł, natomiast pobrana zgodnie z obowiązującymi stawkami ww. zarządzenia opłata wyniosła 369,00 zł.
- (akta kontroli str. 188-190, 191-233,239-270)

2.4. Należności o najwyższych wartościach według stanu na 30.06.2023 r. dotyczyły trzech podmiotów, a ich windykacja przedstawiała się następująco:

- B.P. z tytułu nieopłacenia w terminie (do dnia 27.06.2023 r.) faktury nr 33.OUM10.WZ2.39.2023 w kwocie 738,00 zł za wzorcowanie przyrządów. W dniu 4.07.2023 r. OUM skierował do dłużnika wezwanie do zapłaty (OUM10.WO.RFK.3212.22.2023). Faktura została opłacona 03.07.2023 r., a odsetki oraz rekompensata 40 Euro (181,50 zł) zostały opłacone 06.07.2023 r.;
- H.E. z tytułu nieopłacenia w terminie (do dnia 26.06.2023 r.) faktury nr 18.OUM10.WZ1.15.2023 z dnia 5.06.2023 r. za wykonanie wzorcowania przyrządów na kwotę 885,60 zł, w dniu 6.07.2023 r. otrzymała wezwanie do zapłaty (OUM10.WO.RFK.3212.23.2023). W efekcie tego działania dłużnik opłacił należność główną 05.07.2023 r., a odsetki oraz rekompensatę 40 Euro (181,50 zł) zostały zapłacone dnia 04.08.2023 r.;
- P.F. kwota należności dot. faktury 57.OUM10.WZ2.66.2022 w kwocie 740,42 zł za wzorcowanie przyrządów, tj. należności cywilnoprawnej. Termin płatności minął dnia 28.12.2022 r.. W dokumentacji dotyczącej windykacji tej należności znajduje się notatka służbowa starszego inspektora Referatu Finansowo-Księgowego Wydziału Obsługi OUM w Białymstoku dotycząca nieudanej próby wyegzekwowania należności - telefonicznego kontaktu z dłużnikiem w dniu 17.02.2022 r. (telefon odebrała żona dłużnika). Następnie w dniu 02.03.2023 r. główna księgowa OUM skierowała sprawę do radcy prawnego OUM z prośbą o wyegzekwowanie należności w drodze sądowej. W toku kontroli przedstawiono informację z Kancelarii Radcy Prawnego, że w najbliższym czasie sprawa zostanie skierowana na drogę postępowania sądowego. W dniu 8.09.2023 r. skierowano do dłużnika ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty, którego doręczenie potwierdziła Poczta Polska.

(akta kontroli str. 271-295)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd prawidłowo naliczał i efektywnie dochodził należności z tytułu opłat za płatne czynności urzędowe z art. 24 u.p.m. jak i wykonywanych wzorcowań oraz ekspertyz, tj. czynności cywilnoprawnych realizowanych przez Urząd na podstawie art. 25 u.p.m..

OBSZAR

3. Nadzór w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych.

Opis stanu
faktycznego

3.1. Zadania związane z wykonaniem planów kontroli OUM w latach 2021 – I półrocze 2023 r. powierzono do realizacji 32 pracownikom, w tym: 14 zatrudnionym w Wydziałach w Białymstoku, 10 zatrudnionych w Wydziale Zamiejscowym w Ostrołęce oraz czterem zatrudnionym w Wydziale Zamiejscowym w Elku i czterem zatrudnionym w Wydziale Zamiejscowym w Suwałkach. Praktycznie cała obsada kadrowa Wydziałów Zamiejscowych, Wydziału Nadzoru i Koordynacji oraz ponad 50 % wszystkich pracowników Wydziałów Usług Metrologicznych OUM była zaangażowana w realizację zadań kontrolnych. Sprawę potrzeb kadrowych szczegółowo opisano w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 360, 117-118)

3.2. Planowanie działalności kontrolnej stosownie do przepisu art. 47 ustawy z dnia 6 marca 2018 roku Prawo przedsiębiorców¹⁹ poprzedza przeprowadzenie analizy ryzyka, która wskazuje najbardziej istotne obszary działania administracji miar z punktu widzenia działalności kontrolnej. Odbywa się raz do roku (w okresie objętym kontrolą w grudniu), w okresie poprzedzającym opracowanie planów kontroli na kolejny rok. Analiza dotyczy zidentyfikowanego wskazanego obszaru. Wytypowana grupa ekspertów na podstawie profesjonalnego osądu i doświadczenia dokonuje oceny ryzyka wypełniając matryce ryzyk dla m.in. zadań kontrolnych w obszarze Prawo o miarach, w obszarze ustawy o towarach paczkowanych. Przy dokonywaniu oceny ryzyka brane są pod uwagę:

- wyniki wcześniejszych kontroli w prowadzonych w wytypowanych do analizy obszarach,
- wyniki analiz efektów działań nadzorowanych jednostek i podmiotów,
- informacje zewnętrzne dot. działalności nadzorowanych jednostek i podmiotów,
- analizę wpływających skarg i wniosków dot. nadzorowanych jednostek i podmiotów,
- wymagania przepisów prawa i analizę bieżącej sytuacji prawnej oraz gospodarczej determinującej pracę administracji miar,
- otrzymane wytyczne oraz zalecenia Kierownictwa Głównego Urzędu Miar.

Typowanie podmiotów do kontroli odbywa się na podstawie analizy ww. aspektów działalności, doświadczeń pracowników zaangażowanych w działalność kontrolną, z uwzględnieniem ustalonych priorytetów w planowaniu działalności kontrolnej.

Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *ogólnodostępny dostęp do rejestrów np. URE czy UOKIK oraz posiadane i otrzymywane rejestry (np. w załączeniu przykładowy e-miał Pani Dyrektor DNK GUM z dnia 29.03.2023 r. z zestawieniem stacji paliw znajdujących się na terenie OUM w Białymstoku, otrzymane z URE) są danymi wystarczającymi do zapewnienia realizacji zadań statutowych. Stworzenie baz danych wszystkich punktów używających urządzenia pomiarowe jest w praktyce zadaniem niewykonalnym. Wiele podmiotów kupuje urządzenia pomiarowe u różnych zagranicznych producentów/importerów. W wielu przypadkach, przepisy w żaden sposób nie narzucają zgłaszania faktu zakupu/posiadania danego urządzenia pomiarowego (waga, manometr samochodowy.....) do jakichkolwiek instytucji. Producenci/importerzy, także nie mają obowiązku zgłaszania faktu sprzedaży urządzenia lub udzielania informacji o podmiotach, którym takie urządzenia pomiarowe zostały sprzedane. Jedna baza danych obejmująca wszystkie podmioty używające urządzenia pomiarowe zapewne ułatwiłaby realizację zadań nadzorczych.*

(akta kontroli str. 361-370, 296-359, 490-498)

3.3. Realizacja planów kontroli z lat 2021, 2022 i I półrocze 2023 w zakresie prawnej kontroli metrologicznej i ustawy o towarach paczkowanych przedstawiała się następująco:

W 2021 roku:

- a) plan kontroli OUM w Białymstoku w zakresie kontroli w miejscach obrotu, użytkowania lub stosowania w ewidencji przyrządów pomiarowych zrealizowano w 87% (zaplanowano 462 kontrole, zrealizowano 402), w tym kontrole:
- placówek handlowych – zaplanowano 210, zrealizowano 182 (87%);
  - stacji paliw ciekłych – zaplanowano 100, zrealizowano 98 (98%), w tym: kontrole formalne – zaplanowano 35, zrealizowano 32 (91%), kontrole kompleksowe – zaplanowano 65, zrealizowano 66 (102 %);
  - stacji LPG – zaplanowano 35, zrealizowano 21 (60%), w tym: kontrole formalne – zaplanowano 25, zrealizowano 12 (48%), kontrole kompleksowe – zaplanowano 10, zrealizowano 9 (90%);
  - aptek – zaplanowano 10, zrealizowano 11 (110%),
  - stacji kontroli pojazdów – zaplanowano 14, zrealizowano 14 (100%),
  - urzędów pocztowych – zaplanowano dziewięć, zrealizowano dziewięć (100%),

¹⁹ tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 221

- taksówek – zaplanowano 40, zrealizowano 39 (98%),
- firm przystosowujących pojazdy do zasilania gazem – zaplanowano dziewięć, zrealizowano sześć (67%),
- użytkowników energii elektrycznej– zaplanowano trzy, zrealizowano jedną (33%),
- użytkowników wodomierzy – zaplanowano trzy, zrealizowano jedną (33%),
- użytkowników gazomierzy – zaplanowano trzy, zrealizowano jedną (33%),
- zakładów wulkanizacyjnych – zaplanowano 18, zrealizowano 16 (89%),
- użytkowników przyrządów do pomiarów prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego – zaplanowano pięć, zrealizowano dwa (40%),

b) plan kontroli producentów towarów paczkowanych:

- kontrole doraźne – zaplanowano 79, zrealizowano 59 (75%);
- kontrole planowe – zaplanowano 12, zrealizowano 11 (92%).

Dyrektor OUM w Białymstoku wyjaśnił, że *odchylenia w realizacji zaplanowanych wartości były wynikiem Odchylenia w realizacji planów kontroli w latach 2020-2021 były spowodowane absencjami spowodowanymi wirusem SARS-CoV-2 oraz stanem epidemii i stanem zagrożenia epidemicznego obowiązującymi na terenie Polski.*

W 2022 roku:

c) plan kontroli OUM w Białymstoku w zakresie kontroli w miejscach obrotu, użytkownika lub stosowania w ewidencji przyrządów pomiarowych zrealizowano w 100% (zaplanowano 457 kontrole, zrealizowano 457), w tym kontrole:

- placówek handlowych – zaplanowano 190, zrealizowano 196 (103%);
- stacji paliw ciekłych – zaplanowano 100, zrealizowano 104 (104%), w tym: kontrole formalne – zaplanowano 40, zrealizowano 43 (108%), kontrole kompleksowe – zaplanowano 60, zrealizowano 61 (102 %);
- stacji LPG – zaplanowano 45, zrealizowano 35 (78%), w tym: kontrole formalne – zaplanowano 35, zrealizowano 27 (77%), kontrole kompleksowe – zaplanowano 10, zrealizowano 8 (80%);
- aptek – zaplanowano 10, zrealizowano 10 (100%),
- stacji kontroli pojazdów – zaplanowano 16, zrealizowano 17 (106%),
- urzędów pocztowych – zaplanowano 12, zrealizowano 12 (100%),
- taksówek – zaplanowano 40, zrealizowano 41 (103%),
- firm przystosowujących pojazdy do zasilania gazem – zaplanowano dziewięć, zrealizowano osiem (89%),
- użytkowników energii elektrycznej– zaplanowano trzy, zrealizowano trzy (100%),
- użytkowników wodomierzy – zaplanowano trzy , zrealizowano trzy (100%),
- użytkowników gazomierzy – zaplanowano dwie, zrealizowano dwie (100%),
- użytkowników ciepłomierzy – zaplanowano trzy, zrealizowano trzy (100%),
- zakładów wulkanizacyjnych – zaplanowano 18, zrealizowano 18 (100%),
- użytkowników przyrządów do pomiarów prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego – zaplanowano pięć, zrealizowano cztery (80%),
- innych placówek służby zdrowia, użytkowników aerometrów, gęstościomierzy – zaplanowano 0, zrealizowano jedną (0%),
- sprawdzenie w ewidencjach (liczba jednostek) – zaplanowano jedną , zrealizowano 0 (0%);

d) plan kontroli producentów towarów paczkowanych:

- kontrole doraźne – zaplanowano 82, zrealizowano 86 (105%);
- kontrole planowe – zaplanowano 14, zrealizowano 14 (100%).

W I połowie 2023 roku:

- e) roczny plan kontroli OUM w Białymstoku w zakresie kontroli w miejscach obrotu, użytkowania lub stosowania w ewidencji przyrządów pomiarowych zrealizowano w 57% (w 2023 r. zaplanowano 449 kontroli, do 30.06.2023 r. zrealizowano 256), w tym kontrole:
- placówek handlowych – zaplanowano 216, zrealizowano 153 (71%);
  - składy opału – zaplanowano 16, nie zrealizowano żadnej (0%);
  - stacji paliw ciekłych i LPG – zaplanowano 112, zrealizowano 54 (48%), w tym: kontrole formalne – zaplanowano 43, zrealizowano 20 (47%), kontrole kompleksowe – zaplanowano 69, zrealizowano 34 (49 %);
  - aptek – zaplanowano osiem, zrealizowano pięć (63%),
  - stacji kontroli pojazdów – zaplanowano 10, zrealizowano pięć (50%),
  - urzędów pocztowych – zaplanowano dziewięć, zrealizowano sześć (67%),
  - taksówek – zaplanowano 40, zrealizowano 20 (50%),
  - firm przystosowujących pojazdy do zasilania gazem – zaplanowano cztery, zrealizowano jedną (25%),
  - użytkowników energii elektrycznej – zaplanowano dwie, zrealizowano 0 (0%),
  - użytkowników wodomierzy – zaplanowano trzy, zrealizowano 0 (0%),
  - użytkowników gazomierzy – zaplanowano trzy, zrealizowano 0 (0%),
  - zakładów wulkanizacyjnych – zaplanowano 20, zrealizowano 11 (55%),
  - użytkowników przyrządów do pomiarów prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego – zaplanowano dwie, zrealizowano jedną (50%),
  - innych placówek służby zdrowia, użytkowników aerometrów, gęstościomierzy – zaplanowano i zrealizowano 0 (0%),
  - sprawdzenie w ewidencjach (liczba jednostek) – zaplanowano jedną, zrealizowano 0 (0%);
- f) roczny plan kontroli producentów towarów paczkowanych:
- kontrole doraźne – zaplanowano 74, do 30.06.2023 r. zrealizowano 31 (42%);
  - kontrole planowe – zaplanowano 16, zrealizowano 11 (69%).

(akta kontroli str.371-374, 490-498)

3.4. Przeprowadzona analiza dotycząca porównania liczby podmiotów zarejestrowanych w obszarze właściwości OUM w Białymstoku (na podstawie poniższych danych) wykazu stacji paliw (podmiotów zarejestrowanych dostępnych na stronie internetowej UOKiK https://uokik.gov.pl/wykazy_podmiotow.php) – 566 stacji paliw, do liczby przeprowadzanych średnio rocznie (z lat 2021 i 2022) kontroli, w tych kategoriach podmiotów, tj. średnio 129 stacji paliw rocznie (iloraz liczby zarejestrowanych punktów i średniej rocznej liczby kontroli tych punktów z lat 2021 i 2022) wykazała, że wszystkie z tych podmiotów mogą zostać objęte kontrolą OUM raz na 4,4 roku. (akta kontroli str. 371-374)

3.5. OUM w Białymstoku dysponuje niezbędnymi do realizacji powierzonych zadań przyrządami pomiarowymi. Podczas kontroli wykonywania przepisów u.p.m. wykorzystywany jest sprzęt kontrolno-pomiarowy, zlokalizowany w komórkach bezpośrednio wykonujących zadania kontrolne. Wydział w Białymstoku wykorzystuje: gęstościomierz oscylacyjny, kreskowy wzorzec szklany, suwmiarkę z odczytem elektronicznym, zestaw do kontroli towarów paczkowanych składający się z trzech wag elektronicznych, myjkę ultradźwiękową, kolby pomiarowe, przepływomierz kontrolny wchodzący w skład stanowiska kontrolnego, wzorce masy dokładności, stoper elektroniczny. Wydział Zamiejskowy w Ostrołęce wykorzystuje: stoper elektroniczny, suwmiarkę z odczytem elektronicznym, dwa zestawy do kontroli towarów paczkowanych składające się z wag elektronicznych, wzorce masy dokładności, kolbę pomiarową, stoper mechaniczny. Wydział Zamiejskowy w Suwałkach korzysta ze stopera i kolby pomiarowej, a Wydział Zamiejskowy w Ełku wykorzystuje kolbę pomiarową, suwmiarkę, zestaw do kontroli towarów

paczkowanych, przenośny gęstościomierz, wzorzec kreskowy i dwa wzorce masy klasy dokładności. (akta kontroli str. 377, 390-391)

3.6. Nadzór nad wykonywaniem przepisów u.p.m. oraz u.t.p., o którym mowa w art. 21 ust. 1 u.p.m. sprawowany był poprzez wydawanie zaleceń pokontrolnych i sprawdzanie ich realizacji. Poza wykonywaniem kontroli, w okresie objętym kontrolą nie kierowano wniosków o ukaranie do właściwego organu orzekającego w sprawach o wykroczenia, nie stosowano egzekucji obowiązków niepieniężnych zgodnie z przepisami o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, nie kierowano zawiadomień o popełnieniu przestępstw dot. podejrzeń o fałszowanie dowodów przeprowadzenia prawnej kontroli metrologicznej, nie było przypadków czasowego wycofania z użytkowania w drodze decyzji przyrządów pomiarowych, których legalizacja utraciła ważność, nie wycofywano w drodze decyzji: a) z obrotu lub użytkowania przyrządów pomiarowych niespełniających wymagań; b) z użytkowania przyrządów pomiarowych, w przypadku, gdy w okresie na który została wydana decyzja o wycofaniu z użytkowania, nie zostanie poświadczony dowodem legalizacji, że przyrząd pomiarowy spełnia wymagania. (akta kontroli str. 445)

3.7. Urząd w bieżącej działalności współpracował z innymi organami administracji publicznej. Współpraca ta miała charakter incydentalny i polegała głównie na wymianie informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach. W okresie objętym kontrolą dotyczyła:

- A. Krajowej Administracji Skarbowej – między innymi poprzez: udzielanie informacji w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości podczas kontroli działalności i urządzeń pomiarowych, wymiany informacji celem zweryfikowania ewentualnych nieprawidłowości przy naliczaniu należności oraz dokumentacji potwierdzającej legalizację, wydawania opinii w zakresie prowadzenia kontroli dotyczących określenia podstaw opodatkowania alkoholu etylowego, dopuszczalnych granicznych błędów przy legalizacji wag, wydawania opinii w zakresie ważności np. świadectwa wzorcowania a poprawnością pomiarów przykładowego urządzenia.
- B. Urzędu Regulacji Energetyki między innymi w zakresie: informowania o stwierdzonych nieprawidłowościach odmierzaczy paliw na skontrolowanych stacjach paliw, udzielania wykładni w zakresie obowiązujących dopuszczalnych błędów granicznych dla odmierzaczy paliw, okoliczności utraty ważności świadectw legalizacyjnych, sposobu zabezpieczania przyrządów pomiarowych niespełniających wymagań.
- C. Wojewódzkich Inspektoratów Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych polegającej na wymianie informacji w zakresie stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości, np. o stwierdzeniu braku aktualnych cech legalizacyjnych na wagach sklepowych, a OUM w Białymstoku informuje WIJHARS o stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowościach mogących mieć wpływ na obrót w gospodarce.

OUM w Białymstoku współpracował również ze szkołami wyższymi, w tym z Uniwersytetem w Białymstoku, Politechniką Białostocką oraz Państwową Wyższą Szkołą Zawodową im. prof. Edwarda F. Szczepanika, między innymi w zakresie prac naukowo-badawczych, doradztwa naukowo-technicznego czy organizacji wspólnych wykładów lub seminariów. Szczegółowy zakres współpracy regulują umowy zawarte w 2020 roku. W 2021 roku Instytut Innowacji i Technologii Politechniki Białostockiej wykonał modernizację ławy fotometrycznej i dostarczył oprogramowanie do odczytu odległości. (akta kontroli str. 296-358)

3.8. W efekcie przeprowadzonych przez OUM w Białymstoku kontroli w 2021 r. wystawiono 21 mandatów o wartości 3550 zł (w tym jeden mandat o wartości 100 zł w kontroli dotyczącej towarów paczkowanych), w 2022 r. wystawiono 19 mandatów o wartości 3000 zł (nie wystawiono mandatów w kontrolach dotyczących towarów paczkowanych), a w I półroczu 2023 r. wystawiono 13 mandatów o wartości 1700 zł (w tym trzy o wartości 250 zł nałożono w toku kontroli dot. towarów paczkowanych).

W 2021 roku liczba kontroli²⁰, w których stwierdzono nieprawidłowości wynosiła 25, co stanowiło 5,07 % ogółu przeprowadzonych w tym okresie kontroli, w 2022 r. odpowiednio 21, co stanowiło 3,77 % ogółu kontroli, a w I połowie 2023 r. odpowiednio 14, co stanowiło 4,70% ogółu kontroli.

W kontrolach, w których urzędnicy OUM stwierdzili nieprawidłowości pouczano kontrolowanych o fakcie ich stwierdzenia, w uzasadnionych przypadkach wystawiano mandaty karne, wydawano zalecenia pokontrolne. Kontrolowany był zobligowany do udzielenia odpowiedzi na wydane zalecenia pokontrolne, w której to odpowiedzi informowano o sposobie wykonania zaleceń. W sytuacji braku odpowiedzi przeprowadzano rekontrolę, celem ustalenia czy wyeliminowano stwierdzone nieprawidłowości.

W objętych szczegółowym badaniem próbach (20 kontroli u.t.p. i 30 kontroli u.p.m.) w efekcie kontroli OUM doprowadzono do wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, stosowania w działalności kontrolowanych podmiotów prawidłowych urządzeń pomiarowych. W próbie 20 kontroli producentów towarów paczkowanych ustalono, że mandaty karne nałożono na dwóch kontrolowanych, a zalecenia pokontrolne wydano w trzech sprawach, w których kontrolowani poinformowali Urząd o realizacji zaleceń i usunięciu nieprawidłowości. Analiza próby badawczej związanej z nadzorem nad użytkownikami przyrządów pomiarowych (30 kontroli) wykazała, że mandaty karne wystawiono w trakcie dwóch kontroli, zalecenia pokontrolne wydano w jednym przypadku, z uwagi na brak informacji o sposobie wykonania zaleceń przeprowadzono rekontrolę. W toku tej rekontroli potwierdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych. (akta kontroli str. 180-182, 375, 388-389, 384-387)

3.9. Według stanu na 31.12.2021 roku do OUM wpłynęło łącznie 10 skarg (dziewięć wykorzystano w działalności kontrolnej, jeden anonim pozostawiono bez rozpatrzenia), według stanu na 31.12.2022 r. – 13 skarg (12 wykorzystano w działalności kontrolnej, jeden anonim pozostawiono bez rozpatrzenia), a w I półroczu 2023 r. – sześć skarg (cztery wykorzystano w działalności kontrolnej, dwa anonimy pozostawiono bez rozpatrzenia). Wszystkie skargi dotyczyły spraw związanych z działalnością objętą nadzorem Urzędu (tj. braków w legalizacji urządzeń pomiarowych, nieprawidłowego działania odmierzaczy na stacjach paliw, niewłaściwej wagi towaru paczkowanego, bądź niewłaściwej instalacji pomiarowej do przyjmowania mleka). Nie odnotowano wpływu skarg dotyczących działań pracowników OUM w Białymstoku. Wszystkie skargi rozpatrywano prawidłowo, z zachowaniem terminów przewidzianych w KPA udzielano odpowiedzi skarżącym. (akta kontroli str. 378-383)

3.10. W okresie objętym kontrolą Urząd prawidłowo realizował kontrole użytkowników przyrządów pomiarowych. Na przykładzie objętej szczegółowym badaniem próbie 30 takich kontroli stwierdzono, że:

- wszystkie upoważnienia do kontroli wystawiono zgodnie ze wzorami upoważnień określonymi rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 2 listopada 2009 r. w sprawie wzorów upoważnień do kontroli, legitymacji oraz protokołów stosowanych przez pracowników administracji miar²¹;
- zrealizowano zakres tematyczny kontroli objęty upoważnieniem do kontroli;
- zgodnie z art. 48 ust. 1 i 3 Prawa przedsiębiorców prawidłowo powiadomiono przedsiębiorców o zamiarze wszczęcia kontroli w zakresie przestrzegania obowiązków wynikających z u.p.m.;
- kontrole wszczynano nie wcześniej niż po upływie 7 dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli;
- wszystkie kontrole przeprowadzono jednego dnia, w godzinach pracy Urzędu;
- w miejscach stosowania przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej przeprowadzano kontrolę formalną wszystkich przyrządów pomiarowych stosowanych lub przechowywanych w stanie gotowości do użycia;

²⁰ W całym akapicie mowa o kontrolach w miejscach stosowania i ewidencjach przyrządów pomiarowych oraz kontroli producentów towarów paczkowanych

²¹ Patrz przypis 11.

- kontrolę metrologiczną przeprowadzano w odniesieniu do wytypowanych przez kontrolujących przyrządów pomiarowych, a z czynności sprawdzających wymagania dla kontrolowanych przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej, sporządzano protokół sprawdzenia, który stanowił załącznik do protokołu kontroli;
- nie odnotowano przypadku dokonania zabezpieczenia przyrządów pomiarowych;
- w momencie stwierdzenia nieprawidłowości kontrolujący sformułowali zalecenia zmierzających do usunięcia nieprawidłowości (w jednej z 30 kontroli) bądź zastosowali sankcje karne (mandaty karne wystawiono w trakcie dwóch kontroli);
- wszystkie protokoły sporządzono zgodnie z ustalonym wzorem i sposobem jego sporządzania;
- nie odnotowano przypadku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych;
- w jednym przypadku, w którym wydano zalecenia pokontrolne przeprowadzono rekontrolę, celem sprawdzenia sposobu realizacji zaleceń (kontrolowany zrealizował je w całości). (akta kontroli str. 384-387)

3.11. W trakcie kontroli NIK działając na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK zleciła przeprowadzenie dwóch kontroli doraźnych dotyczących:

- wszystkich instalacji pomiarowych paliw ciekłych (w tym gazów ciekłych) i biopaliw ciekłych stosowanych lub znajdujących się w stanie gotowości do użycia na wybranej Stacji Paliw, w zakresie obejmującym: 1) sprawdzenie spełniania wymagań (technicznych i metrologicznych) przez ww. przyrządy pomiarowe²², 2) sprawdzenie posiadania przez użytkownika ww. przyrządów pomiarowych ważnych dowodów prawnej kontroli metrologicznej, 3) przestrzeganie spełniania warunków właściwego stosowania ww. przyrządów pomiarowych;
- wszystkich przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego, stosowanych lub przechowywanych w stanie gotowości do użycia przez Komendę Miejską Policji w Białymstoku, w zakresie obejmującym: 1) sprawdzenie spełniania wymagań (technicznych i metrologicznych) przez ww. przyrządy pomiarowe, 2) sprawdzenie posiadania przez użytkownika ww. przyrządów pomiarowych ważnych dowodów prawnej kontroli metrologicznej, 3) przestrzeganie spełniania warunków właściwego stosowania ww. przyrządów pomiarowych²³.

W wyniku tych kontroli ustalono, że:

- kontrola na wskazanej Stacji Paliw została przeprowadzona w dniach 7 - 8.09.2023 r. w godzinach od 8.20 pierwszego dnia do godz. 15.20 dnia kolejnego, przez sześciuosobowy zespół pracowników OUM. Pracownicy posiadali upoważnienia wystawione 6.09.2023 r. zgodnie z obowiązującym wzorem. Zawiadomienie o kontroli wysłano 24.08.2023 r., potwierdzenie odbioru nastąpiło w dniu 28.08.2023 r.. Zakresem kontroli objęto zagadnienia zgodne ze zleceniem NIK, tj. przestrzeganie obowiązków wynikających z art. 22a ust.1, pkt 1-4 u.p.m. oraz przestrzeganie obowiązków wynikających z ustawy z dnia 1 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne²⁴. Na Stacji stwierdzono przestrzeganie obowiązku stosowania legalnych jednostek miar podczas użytkowania przyrządów pomiarowych, wykonywania pomiarów i wyrażania wielkości fizycznych. Pod względem formalnym oraz metrologicznym skontrolowano

²² W tym, między innymi, w zakresie prawidłowości odmierzania paliw ciekłych i działania liczydła należności.

²³ W zakresie sposobu instalacji tych przyrządów pomiarowych i pojazdów, w których są użytkowane, w odniesieniu

do wymagań określonych w 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 lutego 2014 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1081).

²⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 1385 ze zm.

24 instalacje pomiarowe do ciągłego i dynamicznego pomiaru ilości cieczy innych niż woda – odmierzacze paliw ciekłych (innych niż gazy ciekłe) oraz dwie instalacje pomiarowe do ciągłego i dynamicznego pomiaru ilości cieczy innych niż woda – odmierzacze gazu ciekłego propan-butan. Do protokołu kontroli, sporządzonego zgodnie z obowiązującym wzorem, załączono protokoły sprawdzeń 26 instalacji pomiarowych. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

- Kontrolę w Komendzie Miejskiej w Białymstoku 20.09.2023 r. przeprowadził dwuosobowy zespół pracowników OUM, Pracownicy posiadali upoważnienia wystawione 19.09.2023 r. zgodnie z obowiązującym wzorem. Dokonano kontroli trzech przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej – laserowych przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego. Podczas oględzin zewnętrznych sprawdzono poprawność działania urządzeń, zgodność oznaczeń z wymaganiami przepisów i decyzjami zatwierdzenia typu, z danymi na świadectwie legalizacji. Sprawdzono cechy legalizacji urządzeń oraz dokonano oceny warunków właściwego stosowania przyrządów. Nieprawidłowości nie stwierdzono, stwierdzono przestrzeganie obowiązku stosowania legalnych jednostek miar podczas użytkowania przyrządów pomiarowych, wykonywania pomiarów i wyrażania wielkości fizycznych.

Obie kontrole przeprowadzono z zachowaniem procedur właściwym danemu typowi kontroli, protokoły sporządzono zgodnie z ustalonym wzorem i sposobem jego sporządzania.

(akta kontroli str. 392-444)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd sprawował rzetelny nadzór w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych. Realizując zaplanowane kontrole użytkowników urządzeń, w przypadkach zakwestionowania urządzeń pomiarowych wystawiano mandaty karne, zobowiązując jednocześnie użytkowników do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Skargi i wnioski wpływające do OUM wykorzystywano w działalności kontrolnej oraz rozpatrzono z zachowaniem procedur i terminów określonych przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego. Pomimo problemów z dużą rotacją pracowników oraz niewystarczającą obsadą kadrową OUM (nieadekwatną w odniesieniu do wielkości obszaru działania i skali związanych z tym zadań do realizacji) założone na lata 2021, 2022 oraz w I półroczu 2023 roku plany działalności kontrolnej²⁵ zrealizowano odpowiednio w 85,3%, 101% i 55%. Również przeprowadzone na zlecenie NIK kontrole urządzeń pomiarowych na stacji paliw oraz urządzeń do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym zrealizowano zgodnie z obowiązującymi procedurami.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, wnosi o przestrzeganie obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret 2 *ustawy o dostępie do informacji publicznej*, dotyczącego zamieszczania na stronie BIP wyników kontroli zewnętrznych przeprowadzanych w Urzędzie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie

²⁵ Roczne plany kontroli OUM w Białymstoku w zakresie kontroli w miejscach obrotu, użytkowania lub stosowania w ewidencji przyrządów pomiarowych oraz plany kontroli producentów towarów paczkowanych

przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 3 października 2023 r.

Kontroler:
Agata Ciupa
doradca prawny
/podpisano elektronicznie/

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Paweł Tołwiński
/podpisano elektronicznie/